USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU (EU) 2021/1672

ze dne 29. dubna 2021

obsahující připomínky, které jsou nedílnou součástí rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu společného podniku iniciativy pro inovativní léčiva 2 na rozpočtový rok 2019

EVROPSKÝ PARLAMENT,

— s ohledem na své rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu společného podniku iniciativy pro inovativní léčiva 2 na rozpočtový rok 2019,

— s ohledem na článek 100 a přílohu V jednacího řádu,

— s ohledem na zprávu Výboru pro rozpočtovou kontrolu (A9-0113/2021),

A. vzhledem k tomu, že společný podnik pro provádění společné technologické iniciativy pro inovativní léčiva (dále jen „společný podnik IIL“) byl založen v prosinci 2007 na období deseti let s cílem výrazně zefektivnit proces vývoje léků a v dlouhodobém horizontu měl usilovat o to, aby farmaceutický průmysl vyráběl účinnější a bezpečnější inovativní léčiva;

B. vzhledem k tomu, že v důsledku přijetí nařízení (EU) č. 557/2014 v květnu 2014 byl zřízen společný podnik iniciativy pro inovativní léčiva 2 (dále jen „společný podnik IIL 2“) na období do 31. prosince 2024; vzhledem k tomu, že tento podnik v červnu 2014 nahradil společný podnik IIL a stal se jeho nástupcem s cílem dokončit výzkumné činnosti podle sedmého rámcového programu a zahájit nový projekt v rámci programu Horizont 2020;

C. vzhledem k tomu, že zakládajícími členy společného podniku IIL a společného podniku IIL 2 jsou Unie, kterou zastupuje Komise, a Evropská federace farmaceutického průmyslu a asociací (dále jen „průmysl“);

D. vzhledem k tomu, že maximální příspěvek Unie společnému podniku IIL na desetileté období činí 1 000 000 000 EUR, přičemž tato částka má být vyplacena z rozpočtu sedmého rámcového programu, zatímco zakládající členové mají přispívat rovným dílem na provozní náklady, kdy příspěvek každého z nich nepřekračuje 4 % celkového příspěvku Unie;

E. vzhledem k tomu, že maximální příspěvek Unie pro společný podnik IIL 2 na desetileté období, včetně prostředků z Evropského sdružení volného obchodu, činí 1 638 000 000 EUR a že tato částka má být vyplacena z rozpočtu programu Horizont 2020 a členové jiní než Komise mají přispět na 50 % provozních nákladů a na operační náklady peněžními nebo věcnými příspěvky či jejich kombinací ve výši, která odpovídá finančnímu příspěvku Unie;

Rozpočtové a finanční řízení

1. poznamenává, že podle zprávy Účetního dvora zobrazuje účetní závěrka společného podniku IIL 2 za rok končící 31. prosince 2019 věrně ve všech významných ohledech finanční situaci společného podniku IIL 2 k 31. prosinci 2019, výsledky jeho činností, jeho peněžní toky a změny jeho čistých aktiv za daný rok v souladu s jeho finančním nařízením a s účetními pravidly, která přijal účetní Komise; na základě zprávy Účetního dvora konstatuje, že uskutečněné operace, na nichž se zakládá účetní závěrka, jsou ve všech významných ohledech legální a správné;

2. bere na vědomí, že konečný disponibilní rozpočet na rok 2019 – včetně opětovně zaúčtovaných nevyužitých rozpočtových prostředků z předchozích let, účelově vázaných příjmů a prostředků přerozdělených na příští rok – činil 261 371 750 EUR v prostředcích na závazky (z toho 255 561 977 EUR bylo vyplaceno z rozpočtu Unie) a 231 316 906 EUR v prostředcích na platby (z toho 221 519 271 EUR z rozpočtu Unie); konstatuje, že míra plnění u prostředků na závazky a prostředků na platby dosáhla 99,17 %, resp. 96,33 %;

3. konstatuje, že z příspěvků v hodnotě 1 000 000 000 EUR, jimiž mají na provozní činnost společného podniku IIL přispět soukromí členové, vykázal a potvrdil společný podnik IIL do konce roku 2019 věcné a peněžní příspěvky ve výši 710 478 000 EUR od soukromých členů (přesněji řečeno věcné příspěvky ve výši 688 580 000 EUR a peněžní příspěvky ve výši 21 898 000 EUR); konstatuje, že v roce 2019 byla částka potvrzených žádostí o proplacení nákladů, jakož i věcných příspěvků výrazně nižší než v roce 2018, neboť počet projektů v rámci společného podniku IIL klesá, jak jsou jednotlivé projekty ukončovány; konstatuje, že na konci roku stále probíhalo 11 z celkového počtu 59 projektů v rámci sedmého rámcového programu;

4. konstatuje, že míra čerpání prostředků na platby ve společném podniku IIL činila u projektů v rámci sedmého rámcového programu 97 %;

5. konstatuje, že z 1 425 000 000 EUR věcných a peněžních příspěvků, jimiž má na provozní činnost společného podniku IIL 2 přispět průmysl, byly vykázány a potvrzeny věcné příspěvky ve výši 202 598 000 EUR a peněžní příspěvky ve výši 15 554 000 EUR a dále byly vykázány a potvrzeny peněžní příspěvky ve výši 5 662 000 EUR a věcné příspěvky ve výši 8 203 000 EUR od přidružených partnerů;

6. konstatuje, že na konci roku 2019 dosáhly příspěvky průmyslu a přidružených partnerů na činnost společného podniku IIL 2 v rámci programu Horizont 2020 celkové výše 232 017 000 EUR, zatímco celkový peněžní příspěvek Unie činil 423 743 000 EUR; připomíná, že průběžné hodnocení společného podniku IIL 2, které provedla Komise, zdůraznilo nedostatek transparentnosti, pokud jde o způsob výpočtu věcných příspěvků průmyslu; opakuje proto své předchozí požadavky týkající se podrobných informací o věcných příspěvcích ze strany průmyslu, zejména o druhu věcných příspěvků a jejich příslušné hodnotě;

7. konstatuje, že společné podniky, které získávají finanční příspěvky od členů společného podniku ze soukromého sektoru, uplatňují různé postupy; vyzývá k harmonizaci výpočtu věcných příspěvků v rámci všech společných podniků; domnívá se, že by společný postup měl stanovit transparentní a účinné metody hodnocení vedoucí ke skutečné hodnotě příspěvku; vyzývá Účetní dvůr, aby podroboval kontrole audity prováděné nezávislými externími auditory; vyzývá rovněž k přijetí vhodného právního rámce, který by zajišťoval, aby bylo do ukončení společných podniků dosaženo požadovaného finančního příspěvku; poznamenává rovněž, že součástí tohoto právního rámce by mohl být požadavek, aby byl soukromý příspěvek vyplacen před odpovídajícím příspěvkem Unie nebo zároveň s ním;

8. konstatuje, že pokud jde o rozpočet na rok 2019, který byl k dispozici pro projekty programu Horizont 2020, činila míra plnění prostředků na závazky 100 % a míra plnění prostředků na platby 98 %; konstatuje, že na konci roku 2019 bylo 79 z celkového počtu 83 probíhajících projektů v rámci společného podniku IIL 2 financováno z programu Horizont 2020;

9. konstatuje, že podle zprávy Účetního dvora společný podnik IIL 2 poté, co zavedl několik nápravných opatření, v roce 2019 výrazně zlepšil plánování a monitorování potřebných nových prostředků na platby; konstatuje však, že musel kvůli menšímu počtu témat pro výzvy k podávání návrhů v ročním pracovním programu na rok 2019 do rozpočtu Unie vrátit 139 100 891 EUR prostředků na závazky přidělených pro rok 2019; dále konstatuje, že podle zprávy Účetního dvora využil společný podnik IIL 2 kvůli následnému snížení potřeby odborníků na hodnocení pouze 2 821 000 EUR (tj. 49 %) z 5 799 000 EUR, jež byly v rozpočtu na rok 2019 k dispozici na výdaje na infrastrukturu (hlava 2 rozpočtu); vyzývá společný podnik IIL 2, aby dále zlepšil plánování a monitorování svých prostředků na platby a na závazky;

10. je znepokojen skutečností, že průmysl vykonává výlučnou kontrolu nad prioritami společného podniku IIL 2 a že je to pouze průmysl, kdo vypracovává strategické programy a roční pracovní plány a privatizuje výsledky a údaje pocházející z projektů financovaných z veřejných prostředků;

11. je pobouřen skutečností, že průmysl, který v rámci společného podniku IIL 2 přijímá rozhodnutí společně s Komisí, zablokoval návrh Komise z roku 2018 začlenit do oblasti působnosti společného podniku IIL 2 epidemiologickou přípravu (tj. předvídání epidemií, jako je ta způsobená onemocněním COVID-19, a přípravu na ně); je znepokojen tím, že průmysl odmítá zveřejnit zásadní dokumenty, jako jsou návrhy projektů, granty nebo projektové dohody; připomíná v tomto ohledu, že tyto dokumenty se týkají projektů financovaných z veřejných prostředků; s politováním konstatuje, že výše uvedené problémy jsou částečně logickým důsledkem struktury a mechanismů tohoto partnerství veřejného a soukromého sektoru;

Výkonnost

12. konstatuje, že společný podnik IIL 2 má deset klíčových ukazatelů výkonnosti, které byly poprvé sledovány a vykazovány v jeho výroční zprávě o činnosti za rok 2018, což v případě potřeby znamenalo i shromažďování údajů ze společného podniku IIL; konstatuje, že podle analýzy klíčových ukazatelů výkonnosti jsou projekty v rámci společného podniku IIL 2 nyní, tj. v polovině programového cyklu společného podniku IIL 2, na cestě k dosažení stanovených cílů a schopny vytvářet inovace a zjistitelné dopady, a to navzdory komplexnímu a dlouhodobému charakteru těchto projektů; konstatuje, že společný podnik IIL 2 provedl v roce 2019 s ohledem na dlouhodobější výstupy a dopady svých programů významné posouzení socioekonomických dopadů 44 projektů společného podniku IIL, které byly dokončeny; vyzývá společný podnik IIL 2, aby rovněž posoudil dopad svých projektů na životní prostředí; dále konstatuje, že společný podnik IIL 2 shromažďuje údaje k vykazování na základě příslušných standardních klíčových ukazatelů výkonnosti programu Horizont 2020;

13. bere na vědomí závěrečné hodnocení společného podniku IIL provedené Komisí, které dospělo k závěru, že „nelze identifikovat žádné socioekonomické výhody plynoucí z činností společného podniku IIL“, ani nenalezlo žádné příklady, že by společný podnik „přinášel pacientům nové, bezpečnější a účinnější terapie nebo přípravky“ či zkracoval dobu jejich vývoje; dospělo navíc rovněž k závěru, že výzkumná témata, jež jsou „bližší veřejnému zájmu než ta, která určil průmysl“, lze lépe určit v rámci širšího výzkumného programu a „s nižšími náklady pro veřejný rozpočet“;

14. je znepokojen skutečností, že průběžné hodnocení společného podniku IIL 2 provedené Komisí v roce 2017 dospělo k závěru, že k danému dni „nelze říci, že by IIL přinášel pacientům nové, bezpečnější a účinnější terapie nebo přípravky“, a že v tomto ohledu „lze jen těžko prokázat přidanou hodnotu IIL pro pacienty a pro společnost obecně“;

15. konstatuje, že společný podnik IIL 2 by se měl důrazně zaměřit na oblasti, ve kterých existují významné potřeby z hlediska veřejného zdraví, a na priority obsažené v jeho strategickém plánu výzkumu; konstatuje, že společný podnik IIL 2 zahájil v roce 2019 tři výzvy k předkládání návrhů s celkem deseti tématy a podepsal 29 grantových dohod na nové projekty, čímž rozšířil svou působnost do nových oblastí farmaceutického průmyslu a současně posílil své vazby s dalšími odvětvími, která jsou zapojena do výzkumu a inovací v oblasti zdraví;

16. je znepokojen skutečností, že společný podnik IIL 2 financoval několik projektů, které farmaceutickému průmyslu umožnily lobovat u regulačních orgánů v Unii za účelem oslabení norem pro posuzování bezpečnosti nových léčivých přípravků a urychlení udělování registrací; vyzývá společný podnik IIL 2, aby informoval orgán příslušný k udělení absolutoria o podrobnostech nákladů vzniklých u uvedených projektů;

17. vyzývá Komisi, aby zajistila, že budoucí program činnosti společného podniku IIL 2 bude respektovat rovněž program EU4Health stanovený v nařízení (EU) 2021/522 ([1]) a všechny ostatní strategie Unie v této oblasti;

18. konstatuje, že podle zprávy Účetního dvora činila na konci roku 2019 míra plnění programu Horizont 2020 75 %, pokud jde o zadávací řízení na činnosti přidělené společnému podniku IIL 2;

19. žádá, aby společný podnik IIL 2 přezkoumal svou komunikační strategii s cílem zajistit, aby příslušné zúčastněné strany měly informace o jeho poslání, činnostech a dosažených úspěších;

20. bere na vědomí, že v roce 2019 byla hodnota aktivace mimorozpočtových zdrojů společného podniku IIL 2 1,03; se znepokojením poukazuje na to, že tato míra neodpovídá očekáváním; vyzývá společný podnik IIL 2, aby učinil kroky ke splnění svého cíle;

21. vítá skutečnost, že podle výroční zprávy o činnosti společného podniku IIL 2 za rok 2019 ukazují klíčové ukazatele výkonnosti týkající se vyváženého zastoupení žen a mužů v roce 2019, že ženy tvořily 51 % z celkové pracovní síly činné v projektech společného podniku IIL 2, představovaly 27 z 89 projektových koordinátorů pro projekty společného podniku IIL 2 v roce 2019 a tvoří 45 % až 60 % poradců a odborníků provádějících hodnocení a analýzy a pracujících ve vědeckém výboru;

([1]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/522 ze dne 24. března 2021, kterým se zavádí program činnosti Unie v oblasti zdraví (program EU pro zdraví) („EU4Health“) na období 2021–2027 a zrušuje nařízení (EU) č. 282/2014 (Úř. věst. L 107, 26.3.2021, s. 1).

22. vyzývá Komisi a Účetní dvůr, aby vypracovaly důkladnou metodu sledování výkonnosti s cílem hodnotit přidanou hodnotu společného podniku IIL 2 a posoudit jeho dopad na sociální oblast a zaměstnanost, jakož i jeho dopad na trh; výsledky tohoto hodnocení by měly být použity v budoucnu nebo při přerozdělování finančních prostředků Unie;

23. konstatuje, že u všech smluv, které mohou vést k zamýšlenému výstupu nebo výsledku, pokud jde o výkonnost, je třeba řešit otázku práv duševního vlastnictví; připomíná, že cílem práv duševního vlastnictví je ochránit práva jednotlivých tvůrců, ale rovněž poskytovat podrobné informace o tom, jak budou daná práva použita v budoucnosti; konstatuje, že jelikož je tato činnost částečně financována z veřejných prostředků, měly by být výsledky transparentní a přístupné veřejnosti; vyzývá Komisi, aby předložila návrh právního rámce pro práva duševního vlastnictví a jejich uplatňování na trhu, včetně zvláštních požadavků a rozdělení zisku;

Zaměstnanci a jejich nábor

24. konstatuje, že v prosinci 2019 bylo ve společném podniku IIL 2 obsazeno celkem 53 z 56 pozic v plánu pracovních míst (v roce 2018 se jednalo o 48 pozic);

25. konstatuje, že podle zprávy Účetního dvora se ve společném podniku v roce 2019 výrazně stabilizovala personální situace, konkrétně klesla míra fluktuace zaměstnanců z 21 % na 5,6 %, počet zaměstnanců v dlouhodobé pracovní neschopnosti poklesl ze čtyř na jednoho a využívání služeb zaměstnanců agentur práce se snížilo z 5,1 na 3,8 ekvivalentu plného pracovního úvazku;

26. konstatuje, že na konci roku 2019 byly ve společném podniku IIL 2 zastoupeny národnosti ze 13 členských států, z nichž čtyři vždy jedním zaměstnancem; konstatuje, že 72 % z 53 zaměstnanců tvořily ženy a pouze 28 % muži;

27. vyzývá společný podnik IIL 2, aby zavedl povinný systém školení pro nově příchozí a pro již aktivní zaměstnance;

Interní audit

28. konstatuje, že v červnu 2019 vydal útvar interního auditu strategický plán interního auditu pro společný podnik IIL 2 na období 2019–2021, který vychází z výsledků posouzení rizik provedeného tímto útvarem v prosinci 2018; dále konstatuje, že společný podnik IIL 2 pokračoval v provádění akčního plánu vycházejícího ze zprávy o auditu z roku 2018 s názvem „Koordinace se společným centrem podpory a provádění nástrojů a služeb společného centra podpory v rámci společného podniku IIL 2“ a že v lednu 2020 bylo uzavřeno doporučení týkající se společného informačního systému pro program Horizont 2020;

Vnitřní kontrola

29. bere na vědomí zjištění Účetního dvora, že společný podnik IIL 2 vytvořil spolehlivé postupy předběžné kontroly založené na finančních a provozních dokumentárních přezkumech a že na konci roku 2019 zavedl nový rámec vnitřní kontroly a vypracoval ukazatele pro posuzování účinnosti kontrolních činností u všech zásad vnitřní kontroly a souvisejících charakteristik; dále bere na vědomí, že rok 2019 byl druhým rokem, kdy společný podnik IIL 2 prováděl vlastní posouzení svých činností vnitřní kontroly podle nového rámce; vyzývá společný podnik IIL 2, aby orgánu příslušnému k udělení absolutoria předložil zprávy o provedeném vlastním posouzení;

30. na základě zprávy Účetního dvora konstatuje, že v případě průběžných a konečných plateb v rámci sedmého rámcového programu provádí společný podnik IIL 2 audity *ex post* v prostorách příjemců, zatímco v případě výkazů nákladů na projekty v rámci programu Horizont 2020 je za audity *ex post* odpovědný společný auditní útvar Komise, a že na základě výsledků auditů *ex post* dostupných na konci roku 2019 vykázal společný podnik u projektů v rámci sedmého rámcového programu reprezentativní míru chyb ve výši 2,05 % a míru zbytkových chyb ve výši 0,66 % a u projektů programu Horizont 2020 reprezentativní míru chyb ve výši 0,85 % a míru zbytkových chyb ve výši 0,52 % (zúčtování a konečné platby); dále navíc konstatuje, že podle návrhu nařízení (EU) č. 1291/2013 ([2]), který předložila Komise, je konečným cílem dosáhnout při uzavření programů (po zohlednění finančního dopadu všech auditů, nápravných opatření a zpětného získání) míry zbytkových chyb, která se bude co nejvíce blížit 2 %;

31. bere s uspokojením na vědomí, že Účetní dvůr ve své zprávě uvádí, že v rámci kontrol operačních plateb zkontroloval náhodně vybraný vzorek plateb z programu Horizont 2020 provedených v roce 2019 na úrovni konečných příjemců s cílem potvrdit míry chyb auditů *ex post* a že z těchto podrobných auditů vyplynulo, že ve vzorku příjemců společného podniku IIL 2 nejsou žádné významné chyby ani nedostatky kontrol;

([2]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1291/2013 ze dne 11. prosince 2013, kterým se zavádí Horizont 2020 – rámcový program pro výzkum a inovace (2014–2020) a zrušuje rozhodnutí č. 1982/2006/ES (Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 104).

32. konstatuje, že v letech 2018 a 2019 provedl Účetní dvůr přezkum vzorku auditů *ex post* provedených společným auditním útvarem Komise a jím najatými externími auditory; uvádí, že míra zbytkových chyb hlášená sedmi společnými podniky v rámci programu Horizont 2020 (výzkum uspořádání letového provozu jednotného evropského nebe, Clean Sky, IIL 2, palivové články a vodík, elektronické součásti a systémy pro vedoucí postavení Evropy, průmysl založený na biotechnologiích a Shift2Rail) v jejich příslušných výročních zprávách o činnosti není přímo srovnatelná s mírou chyb zveřejněnou ve výroční zprávě Účetního dvora za rok 2019 týkající se výdajů Komise na výzkum;

33. s uspokojením konstatuje, že pokud jde o případy podezření z podvodu, neidentifikoval společný podnik IIL 2 v roce 2019 při řízení svého portfolia projektů žádné nové případy nesrovnalostí nebo podezření z podvodu ani neobdržel žádné dotazy nebo žádosti o informace od Evropského úřadu pro boj proti podvodům;

Prevence a řešení střetů zájmů a transparentnost

34. konstatuje, že společný podnik IIL 2 přijal pravidla týkající se střetů zájmů a zveřejnil životopisy a prohlášení o zájmech členů své správní rady;

35. konstatuje, že společný podnik IIL 2 zavedl v roce 2019 pevný etický rámec poté, co správní rada přijala „politiku společného podniku iniciativy pro inovativní léčiva 2 na ochranu lidské důstojnosti a předcházení psychickému a sexuálnímu obtěžování“; bere rovněž na vědomí práci, která byla vykonána v rámci přípravy na přijetí pokynů společného podniku IIL 2 týkajících se whistleblowingu počátkem roku 2020 správní radou;

36. konstatuje, že probíhají jednání a přípravné práce týkající se vyhlášení iniciativy pro inovativní zdravotnictví („Innovate Health Initiative“ – IHI), která by se mohla stát nástupcem společného podniku IIL 2; konstatuje, že hlavními cíli iniciativy IHI by mělo být přijetí plně vyvážených a transparentních rozhodovacích procesů, průběžné sledování environmentálních a socioekonomických dopadů a zavedení nového systému, který by pomohl předcházet tomu, aby partneři ze soukromého sektoru nebyli schopni plnit své finanční závazky; vyjadřuje politování nad skutečností, že takové úsilí o zlepšení nebylo vyvinuto již v roce 2019 za účelem zlepšení výkonnosti a transparentnosti společného podniku IIL 2.